

การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างขององค์ความรู้ของกลุ่มชนชั้นนำสยามรุ่นใหม่
พ.ศ. 2367-2468 (ศึกษากรณีการชำระพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1-4)

นายจิรพล เกตุจุมพล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-9453898-6

ลิขสิทธิ์เป็นของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE STRUCTURAL CHANGE OF THE KNOWLEDGE OF THE MODERN
THAI ELITES , 1824-1925 (THE CASE STUDY OF THE REWRITING OF
THE BANGKOK CHRONICLES RAMA I-IV)

Mr. Cheeraphol Gatechumphol

A Thesis Submitted in Partial of the Requirements for the Degree of Master of

Arts

Department of History

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

จิรพล เกตุจุมพล การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างขององค์ความรู้ของกลุ่มชนชั้นนำสยาม
รุ่นใหม่ พ.ศ.2367-2468 (ศึกษาริธีการชำระพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์
รัชกาลที่ 1-4)

(THE STRUCTURAL CHANGE OF THE KNOWLEDGE OF THE MODERN THAI ELITES,
1824 1925 : THE CASE STUDY OF THE REWRITING THE BANGKOK CHRONICLES
RAMA I IV)

อ.ที่ปรึกษา อาจารย์ฉลอง สุนทราวาณิชย์, 187 หน้า ISBN 974-634-565-6

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์ความรู้ของกลุ่มชนชั้นนำสยาม
รุ่นใหม่ พ.ศ.2367-2468 โดยทำการศึกษาและวิเคราะห์ผ่านพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ ฉบับตัว
เขียนและฉบับตัวพิมพ์ ทั้งสี่รัชกาลของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงความรู้ตั้ง
กล่าวของชนชั้นนำจากเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ มาสู่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะ
ความรู้เรื่องพระมหากษัตริย์วังหลวง-วังหน้าและการสืบราชสมบัติ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 ถึงสมัยรัชกาลที่ 4
นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึง เงื่อนไขที่มาของความรู้ซึ่งแตกต่างกัน กล่าวคือ ความรู้ในพระราช
พงศาวดารของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ หมายถึงแบบแผนและประเพณีที่สืบทอดมาในเรื่องการสืบราชสมบัติ
ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1-ถึงสมัยรัชกาลที่ 4 ขณะที่ความรู้ในพระราชพงศาวดารซึ่งถูกชำระโดยพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระยาตำราจรรยาภาพ หมายถึงความต้องการสร้างความรับรู้
ใหม่ในเรื่องการสืบสันตติวงศ์ โดยหลักการพระราชทานโอรสองค์โตที่ประสูติจากพระมเหสี

ภาควิชา .....

สาขาวิชา .....

ปีการศึกษา .....

ลายมือชื่อนิติ .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

##

: MAJOR HISTORY

KEY WORD:

STRUCTURAL CHANGE OF THE KNOWLEDGS OF THE MODERN THAI ELITES,
1824-1925

CHEERAPHOL GATECHUMPHOL : THE STRUCTURAL CHANGE OF THE KNOWLEDGE OF
THE MODERN THAI ELITES ,1824-1925. THESIS ADVISOR :CHALONG
SOONTRAVANICH '187 pp' ISBN 974-9453898-6

THIS THESIS PRESENTS THE STRUCTURAL CHANGE OF THE KNOWLEDGE OF THE
MODERN THAI ELITES,1824_1925,BY STUDYING AND ANALYSING OF THE BANGKOK
CHRONICLES THIPAKORNRAWONG TO KING CHULALONGKORN AND PRINCE DAMRONG,ESPECIALLY
THE KNOWLEDGE CONCERNED THE ROYAL PALACE(WANG LAUNG) THE FRONT PALACE(WANGNA)
AND THE SUCCESSION FROM RAMA I TO RAMA IV.

IN ADDITION,THIS THESIS WILL DEMONSTRATE THE DIFFERENCES BETWEEN
THIPAKORNRAWONG'S MANUSCRIPTS WHICH SHOWED THE TRADITION OF ASCENDANT FROM
RAMA I TO RAMA IV. WHEREAS THE CHRONICLES,REWRITTEN BY KING CHULALONGKORN
AND PRINCE DAMRONG IS TO CONSTRUCT THE NEW KNOWLEDGE OF THE LINE SUCCESSION,
BASE ON THE RIGHT OF PRIMOGENITURE

ภาควิชา.....

สาขาวิชา.....

ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือที่สำคัญยิ่งและคำแนะนำอันมีค่า ตลอดจนถึงความกรุณาในการตรวจทานแก้ไขของ อาจารย์ฉลอง สุนทรวาณิชย์ อาจารย์สุวิมล รุ่งเจริญ และอาจารย์ธเนศ วงศ์ยานนาวา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่ออาจารย์ทั้งสาม ท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร กาญจนจारी มา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ปิยนาท บุนนาค ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา และผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ วันทะนะ คณะกรรมการควบคุมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้โอกาสในการแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงมาได้ ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อคุณสุพจน์ แจ็งเร็ว และคุณสุชาติ สวัสดิ์ศรี ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำและข้อคิดเห็นที่คุณค่าอย่างสูง ตลอดจนถึงให้ยืมหนังสือที่สำคัญบางเล่มมาตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ห้องหนังสือโบราณ ห้องไมโครฟิล์ม หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดคณะอักษรศาสตร์ หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในท้ายสุดขอขอบคุณ พี่ประภาส ปิ่นตบแต่ง และกมลทิพย์ จ่างกมล ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ มาโดยตลอด บุคคลทั้งสองท่านนี้ผู้เขียนจึงมีมากกว่าคำว่าขอขอบพระคุณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
บทที่ ๑ บทนำ.....	1
บทที่ ๒ ความสำคัญของหลักฐานพงศาวดารและการชำระพงศาวดาร....	12
บทที่ ๓ วงหลวงและวงหน้าในหลักฐานพงศาวดาร.....	57
บทที่ ๔ การเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์การสืบราชสมบัติในหลักฐานพงศาวดาร	128
บทที่ ๕ บทสรุป.....	171
รายการอ้างอิง.....	175
ประวัติผู้เขียน.....	187